

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 157/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť R. R., N., zastúpeného advokátom Mgr. Ľ. Š., N., pre namietané porušenie základných práv a slobôd zaručených čl. 35 ods. 1 a 3 a čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno, základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru boja proti organizovanej kriminalite, Bratislava, a základných práv a slobôd zaručených čl. 35 ods. 1 a 3, čl. 17 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Bratislava a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2008 doručená sťažnosť R. R., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Ľ. Š., N., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd bez uvedenia článku Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru boja proti organizovanej kriminalite, Bratislava,

základných práv a slobôd zaručených čl. 35 ods. 1 a 3 a čl. 17 ústavy postupom Okresného súdu Komárno a základných práv a slobôd zaručených čl. 35 ods. 1 a 3, čl. 17 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Bratislava.

Sťažovateľ v sťažnosti opísal postup orgánov činných v trestnom konaní v jeho trestnej veci a uviedol, že:

«V mojom prípade podľa môjho presvedčenia došlo k porušeniu niekoľkých základných práv, ktoré sa na mňa ako občana SR vzťahujú. Predovšetkým v trestnej veci, pre ktorú som stíhaný, sú neprimerané prietahy, ktoré ma obmedzovali vo voľnom pohybe a vo voľnej podnikateľskej činnosti práve pre obmedzenia, ktorým som povinný sa ako obvinený podriaďiť, pretože mi boli nariadené krajským súdom. Tým, že som sa nemohol vzdialiť na základe uloženého obmedzenia z miesta môjho bydliska, nemohol som v plnom rozsahu naplňať svoje ústavné právo, ktoré mi zaručuje čl. 35 ods. 1 Ústavy SR a do značnej miery je obmedzené aj moje právo na prácu, ktoré mi garantuje čl. 35 ods. 3 Ústavy SR. Keďže vyšetrovací orgán vo veci nekoná, poškodzuje ma na mojich právach tým, že nedôvodne vec dlho vyšetroje, ak ju vôbec vyšetroje a prietahy, ktoré sú v tomto konaní, sú nedôvodné a protiprávne. To, že v trestnej veci vedenej proti mne, sú neprimerané prietahy, konštatuje nielen okresný súd tak, ako to vyplýva z vyššie uvedeného uznesenia 11 Tp 12/2007, ale túto skutočnosť konštatuje aj dozorujúci prokurátor.

Orgány činné v trestnom konaní, vyšetrovateľ, dozorujúci prokurátor a sudca prípravného konania majú konať tak, aby nedošlo k porušovaniu ústavného práva prejednanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Vyšetrovateľ porušuje moje práva tým, že neboli vykonávané vyšetrovacie úkony v krátkych časových úsekoch, prešlo aj niekoľko mesiacov, pokiaľ bol nejaký vyšetrovací úkon vykonaný. Navyše vykonáva vyšetrovacie úkony (výsluchy svedkov), ktoré zjavne s vecou vôbec nesúvisia. Rovnako poškodzuje moje ústavné právo garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy aj dozorujúci prokurátor a to tým, že zostáva pri vykonávaní dozoru nad vyšetrovaním nečinný a podľa môjho presvedčenia sa dopúšťa porušovania tohto práva aj sudca prípravného konania, ktorý zo svojej úradnej kompetencie má možnosť vplývať

na urýchlenie celého konania. Zákonom dané kompetencie a oprávnenia ani jedna z vyšetrovacích zložiek tieto nevyužívajú napriek tomu, že túto povinnosť majú danú zákonom.

a) Poukazujem teda na porušenie základného práva a to právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie mojej trestnej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Tak ako vyplýva z vyššie uvedeného, tým, že u mňa existovali určité obmedzenia a povinnosti podľa § 82 ods. 1 písm. a, e, f, h) Tr. poriadku, ktoré mi boli uložené Krajským súdom v Nitre pod č. k. 1 Tpo 34/2006 a vyšetrovateľ nekoná, porušuje moje právo podnikat' a uskutočňovať zárobkovú činnosť podľa môjho rozhodnutia, ktoré právo mi zaručuje článok 35 ods. 1 Ústavy SR. Keďže som sa nemohol pohnúť z miesta môjho trvalého bydliska a moje postavenie sa mohlo prirovnať iba k určitej forme „domáceho väzenia“, zamedzuje sa mi aj využívanie práva na prácu, ktoré mi garantuje článok 35 ods. 3 prvá veta Ústavy SR.

Podľa môjho osobného presvedčenia Okresný súd v Komárne tým, že rozhodol o mojom vzatí do väzby a odmietol väzbu nahradiť iným zákonným spôsobom, porušil moje ústavné právo dané čl. 17 Ústavy SR. Poukazujem na to, že do väzby som bol vzatý na základe jedného neexistujúceho telefonátu, ktorý mal smerovať odo mňa smerom k poškodenému Cs. Tento dôkaz objektívne v spise existuje. Vyšetrovateľ a aj prokurátor mali súdu predložiť objektívny dôkaz existencie telefonátu. Toto sa však nestalo, napriek tomu súd rozhodol o mojom vzatí do väzby. Potom, ako som bol prepustený z väzby, obmedzenia, ktoré mi boli nariadené krajským súdom, boli značné, avšak aj tu je potrebné pripísať túto skutočnosť na vrub Okresnému súdu v Komárne, ktorý Krajskému súdu v Nitre pri mojom rozhodovaní o prepustení z väzby nepredložil kompletný spis, z ktorého by vyplynulo, že boli vykonané dôkazy, ktoré nasvedčovali v môj prospech.

Už vyššie v tejto mojej sťažnosti uviedol, že Okresný súd v Komárne medzičasom zrušil uznesením 11 Tp 12/2007 zo dňa 27. 2. 2008 obmedzenia, ktoré mi uložil Krajský súd v Nitre po mojom prepustení z väzby. Stalo sa tak však až na základe mojej žiadosti, pričom poukazujem na to, že aj dozorujúci prokurátor, ktorý konštatuje neprimerané prieťahy v konaní, mohol iniciovať zrušenie týchto obmedzení, ak dôsledne dohliada

nad dodržiavaním mojich práv, aj keď obvineného, a nad dodržiavaním spravodlivého postupu v trestnom konaní vedenom proti mne.

b) Postupom orgánov činných v trestnom konaní je porušené právo, ktoré mi zaručuje článok 35 ods. 1, 3 Ústavy SR, ako aj porušenie čl. 17 Ústavy SR.

Môj obhajca vo svojich podaniach namietal zaujatosť policajného orgánu, ktorý vo veci začal konať, o tejto námietke doposiaľ nebolo rozhodnuté. Ďalej niekoľkokrát namietal nedostatok vecnej legitimácie terajšieho vyšetrovacieho orgánu, tak ako to vyplýva z vyššie uvedeného. Ani o tomto nebolo do dnešného dňa rozhodnuté.

Opakovane podával návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré nasvedčujú mojej obrane, o týchto návrhoch do dnešného dňa nebolo rozhodnuté.

Orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť uloženú im zákonom, Ústavou SR, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd vykonávať nielen tie dôkazy, ktoré obvineného usvedčujú zo spáchania trestného činu, ale vykonávať aj tie dôkazy, ktoré svedčia v jeho prospech. V mojom prípade až na nátlak obhajoby boli vykonané dôkazy, ktorými bola preukázaná moja bezúhonnosť, avšak do dnešného dňa neboli vyhodnotené. Ďalšie dôkazy, ktoré môj obhajca navrhoval, aby boli vykonané, vyšetrovateľ nevykonával.

c) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, alebo na inom orgáne SR. Vyšetrovateľ svojim postupom porušil ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože nevykonával dôkazy, ktoré nasvedčujú v môj prospech. Rovnako bo! vyšetrovateľom porušený článok 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože neboli vykonané dôkazy, ktoré obhajoba navrhovala.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vyslovil, že:

„1. Základné práva sťažovateľa R. R.

a) právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho trestnej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

b) právo, ktoré mu zaručuje čl. 35 ods. 1, 3 Ústavy SR a článok 17 Ústavy SR

c) právo, aby jeho vec bola prejednaná na nezávislom a nestrannom štátnom orgáne SR podľa čl. 46 ods. 1 posledná časť vety Ústavy SR postupom Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti organizovanej kriminalite, odbor boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, ako aj postupom Okresného súdu Komárno, a Úradom špeciálnej prokuratúry boli porušené.

2. Porušovateľ č. 1 - Prezídium Policajného zboru, Úrad boja proti organizovanej kriminalite, odbor boja proti organizovanej kriminalite (...), Bratislava je povinný v danej veci konať bez zbytočných prieťahov.

3. Porušovateľ č. 2 - Okresný súd Komárno (...) je povinný konať tak, aby nedochádzalo k porušovaniu čl. 35 ods. 1, 3 Ústavy SR a článku 17 Ústavy SR.

4. Porušovateľ č. 3 - Úrad špeciálnej prokuratúry (...), Bratislava je povinný v danej veci konať tak, aby nedochádzalo k porušovaniu čl. 35 ods. 1, 3 Ústavy, čl. 17 Ústavy, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

5. Sťažovateľovi R. R. priznáva primerané finančné zadosťučinenie za neprimerané prieťahy, za porušenie práva na slobodnú voľbu povolania a práva na prácu, za porušenie práva na osobnú slobodu, za porušenie práva domáhať sa prejednávania jeho veci na nezávislom a nestrannom Štátnom orgáne SR. Za porušenie týchto práv, ktoré boli v sťažovateľovej veci spôsobené, sa mu priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500.000,-Sk, ktoré je porušovateľ práva 1, 2, 3, povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi R. R. sa priznávajú trovy konania.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sú vytýkané porušenia základných práv a slobôd postupom orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci sťažovateľa.

1. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všetkých orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľa, prokurátora a sudcu). Sťažovateľ vytýka vyšetrovateľovi veľké časové rozdiely medzi vyšetrovacími úkonmi a prokurátorovi to, že nereaguje na tento stav.

Sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť (podľa čl. 127 ústavy) nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 210 Trestného poriadku žiadateľ môže o preskúmanie postupu požiadať okresného prokurátora.

Podľa § 34 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) podávateľ (sťažovateľ) podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa názoru ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a slobôd (I. ÚS 112/06, II. ÚS 94/06 a iné).

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ namietal aj porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý však poskytuje ochranu v súdnom konaní, a nie v prípravnom konaní (trestnom).

V tejto časti ústavný súd sťažnosť odmietol ako predčasne podanú pre jej neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Sťažovateľ namieta, že mu boli uložené obmedzenia a povinnosti podľa § 82 ods. 1 písm. a), e), f) a h) Trestného poriadku, v čom vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 35 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 51 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35 (...) až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Použitie uloženia primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 Trestného poriadku umožňuje všeobecnému súdu zaistiť účasť obvineného (sťažovateľa) v trestnom konaní aj po prepustení na slobodu. Ide o obmedzenia uložené nezávislým a nestranným súdom podľa zákona a nemožno nimi narušiť základné právo sťažovateľa garantované čl. 35 ústavy.

O zrušení povinnosti v tomto prípade v konečnom dôsledku rozhoduje aj bez návrhu súd.

V danom prípade ide o všeobecný súd, ktorý rozhoduje podľa čl. 142 ods. 1 ústavy v trestnoprávných veciach.

V predmetnej veci však ešte o takto uloženej povinnosti alebo obmedzení všeobecný súd nerozhodoval.

V danom prípade by rozhodnutie ústavného súdu o uloženom obmedzení poprelo úlohu všeobecného súdu, ako aj zmysel a účel základných zásad uvedených v poslednej vete čl. 127 ods. 1 ústavy, t. j. že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach

fyzických osôb alebo právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 149/04).

V tejto časti je sťažnosť odmietnutá pre nedostatok právomoci.

3. Sťažovateľ namieta aj zaujatosť policajných orgánov, ktoré vo veci začali konať, avšak o tejto námietke dosiaľ nerozhodli, v čom vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru.

V tejto časti treba poukázať na dôvody tohto rozhodnutia k bodu 1 sťažnosti, ako aj na ustanovenie § 230 a nasl. Trestného poriadku, podľa ktorého dozor v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

Ako už bolo uvedené, zákon o prokuratúre obsahuje dostatočne efektívne prostriedky na zjednanie nápravy v prípravnom konaní, ktoré zabezpečujú účinné dodržiavanie základných práv a slobôd obvineného.

Aj v tomto prípade námietky sťažovateľa, pokiaľ ide o porušenie práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, treba zdôrazniť, že toto právo sa zaručuje v konaní pred súdom, nie v prípravnom konaní.

Aj v tejto časti neboli využité prostriedky ochrany poskytnuté sťažovateľovi právnym poriadkom a ústavný súd je nepríslušný na konanie pri rešpektovaní zásady subsidiarity.

Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný petitom návrhu na začatie konania, ktorý však neobsahoval také skutočnosti ako spisové značky konaní, ktoré napádal, nezdôvodnil ani namietané porušenie článkov ústavy a v tejto časti sťažnosť nemá náležitosti predpísané zákonom.

Vzhľadom na uvedené závery ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2008